

27.02.2023

Europa og især Scholz må en tur i tidsmaskinen. Ellers vinder Ukraine ikke krigen

I lyn tempo bør Tyskland og resten af Europa lære af miseren om Leopard-kampvognene, skriver Lykke Friis i denne klumme.

Skrevet af

Lykke Friis

✉ lykke@thinkeuropa.dk

"5000 hjelme? Det er jo en vittighed. I kunne lige så godt have sendt os 5000 hovedpuder til kampen mod Putin". Det var Kyivs borgmester Vitalji Klytjkos legendariske reaktion, da han for præcist et år siden tog Tyskland ved vingebenet på den sikkerhedspolitiske konference i München. Den ensstemmende reaktion fra kansler Scholz og hans udenrigsminister Baerbock lod imidlertid ikke vente længe på sig: "Vores historiske ansvar" efter Anden Verdenskrig gør det umuligt at levere tunge våben til Ukraine.

I weekenden var Klytjko, Scholz og Baerbock igen på plads på konferencehotellet i München, Bayerischer Hof. Denne gang kunne kontrasten dårligt være større. Hvor deltagerne sidste år håbede, at invasionen endnu kunne undgås, er alle nu indstillet på en langvarig krig. Og hvad der ligeledes var svært at overse: Med meldingen fra januar om, at tyskerne er klar til at levere moderne Leopard-kampvogne, er Tyskland rykket fra bag- til fortroppen i våbenleverancer. På konferencens åbningsdag slog Scholz på sin nøgterne facon fast, at Tyskland nu er det land i kontinentaleuropa, der hjælper Ukraine mest. På et spørgsmål fra CNN's Christiane Amanpour om, hvor resten af Europas længe annoncerede Leopard-kampvogne blev af, svarede kansleren: "Tja ... Det er et spørgsmål, som De må stille de andre". Allerede på EU-topmødet nogle få dage før havde kansleren ladet forstå, at lande, der tidligere havde haft travlt med at pege fingre ad Tyskland, skulle finde deres kampvogne frem.

Forskellen på Scholz' to indlæg i München er udtryk for én af de mest markante kovendinger i nyere europæisk historie. Ikke alene er Scholz gået fra at levere hjelme til topmoderne kampvogne. Tyskland har også afsat 100 mia euro til forsvaret, og for første gang accepteret, at NATO's 2 procentmålsætning ikke bare er en sikkerhedspolitisk ønskekoncert. Oven i det har Tyskland, der helt op til Putins invasion insisterede på, at Nord Stream 1 og 2 blot var "kommercielle projekter", vinket farvel til russisk gas. Intet mindre end tre terminaler for flydende LNG-gas er det blevet til på rekordtid – eller "Deutschland-tempo", som Scholz ikke bliver træt af at gentage.

Trods kovendingen har frustrationerne over Tyskland sjældent været større. Før Scholz i slutningen af januar gav grønt lys til den såkaldte *Panzerwende*, blev Tyskland nærmest anklaget for at være på Putins side. Det var ene og alene Tyskland, der hindrede Ukraine i at forsvare sig selv. Ja, den verdenskendte 1989-historiker Timothy Garton Ash tilføjede et nyt tysk ord til den internationale fremmedordbog – *Scholzen*: bliv ved med at love noget og opfind så den ene forklaring efter den anden for ikke at levere. Selv da Leopard-kampvognene var blevet sat fri, fortsatte kritikken. Ifølge Polens premierminister Mateusz Morawiecki var Tyskland blot "halv gravid" og ikke i

stand til at tænke nyt. Ifølge polakken håbede Tyskland fortsat på, at man kunne vende tilbage til tidligere tiders samarbejde med Rusland.

Ikke mindst Ukraines frustration over Scholz er udtryk for, at Ukraine befinder sig i en helt andet tidszone end Tyskland. Uanset at Scholz har brudt et nationalt tabu om våbenleverancer på under et år, er det alt for langsomt, når man ser på Ruslands fremmarch. Det er da også et faktum, at kampvognene for længst kunne have været ved fronten, hvis ikke Scholz havde tøvet så længe. Når alt kommer til alt, indløb de ukrainske ønsker allerede få uger efter invasionen. Hvor forsinkelse og klodsethed ikke betyder så meget i almindelig politik – hvis blot resultatet kommer på plads til sidst – er krig fundamentalt anderledes. Her opgøres tab ikke i tilbagegang i meningsmålinger, men i menneskeliv! Den nye formand for den sikkerhedspolitiske konference, Christoph Heusgen, har derfor ret, når han i sin spritnye bog kritiserer Scholz: "Meningen med ledelse og ansvar kan ikke være, at Tyskland altid som den sidste gør det rigtige". Tilsvarende er mange europæere med rette frustrerede over, at Scholz insisterede på, at de tyske kampvogne kun måtte komme afsted, hvis amerikanerne også leverede. For hvad gør Tyskland og Europa, når den amerikanske telefonjoker pludselig ikke dur i en tid efter præsident Joe Biden?

Lige så klart er det imidlertid, at kritikken af Scholz har været overdrevet. Som den tidligere tyske forbundspræsident Joachim Gauck sagde i München i weekenden, holder det ganske enkelt ikke at fremstille Scholz som den eneste, der nølede – eller Cunctator, der var det tilnavn, man gav Roms hærfører Quintus Fabius Maximus. Det fremgik med al tydelighed af Scholz' afslørende "tja-bemærkning" til CNN's Amanpour. For hvor var bl.a. Holland, Sverige, Danmark, Grækenland, Italien og Finlands moderne Leopard-kampvogne pludselig blevet af, da det virkelig gjaldt? Indtil da måtte man ellers forstå, at de primært stod hjemme på kasernerne pga. Scholz' blokadepolitik og manglende eksporttilladelser af de tysk-producerede kampvogne. Den nøgterne sandhed er, at det ikke kun var Tyskland, der havde svært ved at undvære Leoparderne til deres nationale forsvar – helt ligesom Tyskland ikke var alene om at frygte for Putins reaktion.

Bundlinjen er, at Europa ikke er i stand til at levere de 65 Leopard 2-kampvogne, som Scholz stillede i udsigt 25. januar. Med til billedet hører også, at mange kampvogne vil være af den gamle Leopard 1-type, hvilket fik borgmester Klytjko til at udbryde fortvivlet i weekenden: "Så send os da de moderne våben og ikke det gamle skidt". Alt dette kunne være undgået, hvis Scholz havde brugt mere tid på at samle en europæisk "Leopard-koalition". Men også resten af Europa må vende blikket indad: Hvorfor koordinerede landene ikke allerede i efteråret deres mulige Leopard-

leverancer? Jo flere lande, der deltager, jo lettere ville det være at undvære dem nationalt. Og jo vanskeligere ville det have været for Scholz at trække tiden ud. Lederskab er jo også at sætte sig i andres sted og på den måde gøre det lettere for dem at træffe en vanskelig beslutning!

I lyn tempo bør Tyskland og resten af Europa derfor lære af miseren om Leopard-kampvognene. Som det fremgik med al tydelighed i München, er diskussionen for længst rykket videre til ammunition. På ny er det slående, hvordan Ukraine og EU opererer i to forskellige tidszoner. Som Estlands statsminister Kaja Kallas tørt bemærkede det, tager det Europa otte måneder at levere en standard 155 millimeter artillerigranat. Heroverfor står, at Rusland dagligt bruger ligeså mange granater, som det tager EU at producere på en hel måned. Her og nu gælder det derfor for Tyskland og resten af Europa at komme op i tidsmaskinen og finde løsninger på EU-forsvarsministermødet 7.-8. marts. Ellers bliver det vanskeligt for Ukraine at vinde krigen. Nye kreative tiltag, hvor EU indkøber ammunition i fællesskab, lige som det var tilfældet med vacciner under covid-krisen, må realitetsbehandles.

Men det er ikke nok med lederskab inden for våbenleverancer. Det haster også med at udvikle svar på, hvordan EU kan holde moralen oppe i Ukraine ved at sætte handling bag løfterne om EU-medlemskab. Når alt kommer til alt, er besværgelser om, at Ukraine skal overholde de gængse optagelsesregler lige så meningsløse som, at Ukraine bare skal lukkes ind i EU-klubben. Man skal ikke have deltaget i mange konferencer i Europas hovedstæder for at fornemme, at udvidelsesspørgsmålet hurtigt kan drive nye kiler ned mellem Ukraines stærke støtter i Østeuropa og det gamle Vesteuropa. Også her vil pilen pege mod Tyskland for lederskab. Men det ville så sandeligt hjælpe, hvis alle andre lande også ville tænke med. Eller for at relancere en klassisk sætning fra jubelåret 1989: "Den, der kommer for sent, bliver straffet af livet".